

İZLEM. 12

insan hakları için yasama, yürütme ve yargıyı izleme bülteni -
09.12. 2010

Merhaba,

12. sayımızla yeniden karşınızdayız.

Bu sayımızda telefonların dinlenmesi ve izlenmesi konusunda çıkartılan yönetmeliğin bazı hükümlerinin yürütmesini, 2008’de durduran Danıştay 10. Daire’nin, geçtiğimiz aylarda, yürütmesini durdurduğu maddelerin iptalini kararlaştırdığının ortaya çıkmasıyla ilgili bir habere yer verdik.

Hukuk dışı dinlemelerin sık yaşandığı bugünlerde, kararın ilginizi çekeceğinizi düşündük. Bu karar göre, telefonların dinlenmesi ve izlenmesi konusunda çıkartılan yönetmeliğin, şüphelinin ailesini de dinlemeye olanak tanıyan hükmü ortadan kalkmış oldu.

12. sayımızda kuyabileceğiniz bir başka haber ise; 12 Eylül referandumuyla yapısı değiştirilen ve üye sayısı 22’ye yükseltilen HSYK’nın atama

ilkeleriyle ilgili. HSYK'nın kısa süre içerisinde tamamlanması gereken sonbahar kararnamesinde geçerli olacak ilkeleri, ilk haberimizde görebilirsiniz.

Yargıtay 2. Hukuk Dairesi de tartışma yaratacak bir karara imza attı. Boşanma davası süren ancak birbirlerinden ayrı yaşayan çiftlerin, başkasıyla görülme-sini bile tazminat nedeni sayan Yargıtay'ın emsal niteliğindeki kararının arınıtlarını da bu sayımızda okuyabilirsiniz.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin yakın zamanda Türkiye hakkında verdiği kararlara da yine bu sayımızda yer verdik.

Kararlardan biri Hakim Arzu Özpınar'ın, 2003'te, meslek onur ve haysiyetine aykırı hareket ettiği gerekçesiyle HSYK tarafından meslekten ihraç edilmesiyle ilgili. AİHM kararının altından çıkan hikaye gerçekten çarpıcı.

İyi okumalar diliyoruz.

YENİ HSYK'DAN YENİ İLKELER

İZLEM

12 Eylül referandumunu ile yapısı değiştirilen ve üye sayısı 22'ye yükseltilen HSYK, sonbahar kararname-sinde uygulanacak atama ilkelerini belirledi.

Geçtiğimiz günlerde yaz kararnamesinin 190 kişilik ünvanlılar bölümünü açıklayan HSYK, kısa süre içerisinde tamamlanması gereken sonbahar kararname-sinde şu ilkelerin geçerli olacağını duyurdu:

- Bölgelerdeki asgarî hizmet sürelerini tamamlayan-lardan atanma talebinde bulunan hâkim ve cumhuri-yet savcılarının atamaları yapılacak.

Süresi Dolanlar Yaza Kaldı

- Ataması yapılacak olan ve bir, iki ve üçüncü bölge-lerde görev yapan hâkim ve cumhuriyet savcılarının 3 yıldır görevde bulunmuş olmaları şartı aranacak.

- Hakim ve savcılara bölge atlatılmayacak.
- Süreleri dolan ancak atama talebinde bulunmayan hakim ve savcılar, ihtiyaç ve kadro fazlası bulunmaması durumunda, yaz kararname dönemine kadar atanmayacak.
- Birinci sınıfa ayrılmasına rağmen, hâlen üçüncü veya daha alt bölgelerde çalışan, dördüncü veya beşinci bölge hizmetlerinden birisini yapmış olmak şartıyla son görev yerlerinde asgarî hizmet süresini dolduran hâkim ve savcılar, ihtiyaç hâlinde resen birinci bölgelere atanabilecek.

Taslağa Alınacaklar

- Kesinleşmiş yer değiştirme cezası almış olanlar ile hakkında idarî bir tasarrufla görev yeri değiştirilmesi istenilen hâkim ve savcılar kararname taslağına alınacak.
- Birinci sınıf olup da üç yıllık incelemeleri sonucunda başarısız olan hâkim ve savcılar durumlarına uygun bir başka yere atanacak.
- Son üç hâl kağıdı "orta" veya "zayıf" olan hâkim ve savcılarının durumları kurulca değerlendirilecek.

BAKANLAR KOMİTESİ'NE “DİN HANESİ” ŞİKAYETİ

İZLEM

Nüfus cüzdanının din hanesine “Alevi” yazılması istemiyle açtığı dava reddedilince Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’ne (AİHM) başvuran ve Türkiye’yi nüfus cüzdanlarındaki din hanesi nedeniyle mahkum ettiren Sinan Işık, AİHM kararının geçen sürede uygulanmadığını belirterek, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi’ne başvurdu. AİHM kararlarının uygulanıp uygulanmadığı denetlemekle yükümlü olan komite, Türkiye’yi nüfus cüzdanlarından din hanesini kaldırması için uyaracak. Türkiye, komitenin talebini yerine getirmese, Avrupa Konseyi’nden atılmaya kadar uzanan yaptırımlarla karşı karşıya kalabilecek.

Nüfus cüzdanının din hanesine “İslam” yerine “Alevi” ibaresini koydurmak isteyen Sinan Işık adlı vatandaş, bu talebi resmi makamlar tarafından reddedilince konuyu yargıya taşıdı. Mahkemenin görüş istediği Diyanet İşleri Başkanlığı, “Aleviliğin bir din değil mezhep” olduğunu belirtti. Mahkeme de Diyanet’in görüşüne dayanarak Işık’ın başvurusunu reddetti. Yargıtay’dan da aynı sonuç çıkınca Işık, 2005’te AİHM’ye başvurdu.

Din Hanesi Kaldırılısın

AİHM, dava sonunda, nüfus cüzdanlarında “din” hanesinin bulunmasının başlı başına insan hakları ihlali olduğuna ve devletin bu konuda tarafsız olması gerektiğine hükmetti. AİHM’nin din ve vicdan özgürlüğünü garanti altına alan 9. maddesinin ihlal edildiğini belirten AİHM’nin kararı, “istenmesi halinde din hanesinin boş bırakılması” uygulamasının da insan hakları açısından yetersiz olduğunu ortaya koydu. Kararda,

“Demokratik bir toplumda devlet çoğulculuğun garantörüdür. Bu, dinsel çoğulculuğu da kapsar. Devletin bu görevini yerine getirebilmesi için tarafsız olması gerekir. Mahkemenin, Diyanet İşleri Başkanlığı’nın görüşüne dayanarak, başvuru inancıyla ilgili bir değerlendirme yapması, devletin dinsel inançlar karşısında tarafsızlığıyla bağdaşmaz. Türk yasalarına göre, başvuru bir dilekçe vererek din hanesinin boş bırakılmasını sağlayabilir. Ancak din hanesinin boş bırakılmasını talep etme, belirli bir inancı açıklamak anlamına gelir. Bunun zorunlu olması dinsel inanç özgürlüğüyle bağdaşmaz” denildi. Eski AİHM Yargıcı Rıza Türmen de bu dönemde, karar için, “Karar bağlayıcı. Bu davada, kararın uygulanması için Türkiye’nin yasasını değiştirerek nüfus cüzdanlarından din hanesini kaldırması gerekecek” dedi.

İtiraz Etmedi, Uygulamadı

Türkiye, 2 Şubat 2010’da verilen karara karşı itiraz hakkını kullanmadı. Bu nedenle, karar kesinleşti. Buna rağmen, nüfus cüzdanlarından din hanesinin çıkartılması için düzenleme yaparak, nüfus cüzdanlarını değiştirmesi gereken Türkiye, 3 aylık sürede kararı uygulamadı.

Komiteye Başvurdu

Davacı Işık, bunun üzerine, dün, AİHM kararlarının uygulanıp uygulanmadığını denetlemekle yetkili Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi’ne başvurdu. Işık’ın avukatı Kazım Genç tarafından yapılan başvuruda, dava süreci anlatılarak, şöyle denildi: “Gelişmeler göstermektedir ki, Türkiye AİHM’nin kararını uygulamayacaktır. Bu durum tün vatandaşların mağduriyetine, uygulamanın AİHS ‘nin 9. maddesine aykırılığın devam etmesine ve ayrıca da uluslararası sözleşmelerle yargılama yetkisini kabul ettiği AİHM kararlarını yok sayma anlamına gelmektedir. Tarafı olduğumuz AİHS gereğince, kararın uygulanmasının sağlanması için gerekli girişimlerde bulunulmasını ve kararın uygulanmasının sağlanmasını müvekkile vekaleten saygıyla arz ve talep ederiz.”

SINIRSIZ "TELEKULAK" HUKUKA AYKIRI

İZLEM

Telefonların dinlenmesi ve izlenmesi konusunda çıkartılan yönetmeliğin kritik bazı hükümlerinin yürütmesini 2008'de durduran Danıştay 10. Daire'nin, geçtiğimiz aylarda, yürütmesini durdurduğu maddelerin iptalini kararlaştırdığı ortaya çıktı. Buna göre, telefonların dinlenmesi ve izlenmesi konusunda çıkartılan yönetmeliğin, şüphelinin ailesini de dinlemeye olanak tanıyan hükmü ortadan kalktı. Yönetmeliğin, şüphelinin ev ve işyerinde dinleme yapılmasına olanak sağlayan düzenlemesiyle, dinlemenin ancak mahkeme kararının işleme konulmasından sonra başlayacağına yönelik hükmü de iptal edildi. Daire, kararına, anayasanın haberleşme özgürlüğü, özel hayatın gizliliği maddelerini gerekçe gösterdi.

Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı'nın telefon dinlemelerini hangi usul ve esaslara göre yapacağını belirleyen yönetmeliğin kritik bazı hükümleri yargıdan döndü. İstanbul Barosu'nun açtığı davada, Danıştay 10. Daire, kritik bazı maddelerin yürütmesini durdurmuş, bu karara yapılan itiraz da Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu'ndan dönmüştü. 10. Daire'nin, söz konusu başvuruyu esastan sonuçlandırdığı ortaya çıktı. Daire, yürütmesini durdurduğu maddelerin iptalini kararlaştırdı. Kararda, telefonların dinlenmesine yönelik hükümlerin Ceza Muhakemesi Kanunu'nda bulunduğu dikkat çekti. Kararda, yönetmeliğin bu yasa hükümlerine aykırılık oluşturmaması gerektiği anımsatıldı.

Aile Boyu Dinleme

Kararda, yönetmeliğin 7. maddesinde, telefonu dinlenen kişinin, suç işleme şüphesi altındaki yakınlarının da telefonlarının dinlenebileceğinin belirtildiği anımsatıldı. CMK'ya göre tanıklıktan çekinme hakkı olan "şüphelinin nişanlısı, eşi ya da eski eşi, anne-babası ya da çocukları, amca, teyze, hala gibi ikinci derece yakınları,

evlatlığı" kişilerin telefonlarının dinlenemeyeceği ifade edildi. Kararda, CMK'ya göre, bu kişilerin telefonu dinlenen şüpheliyle yapılan görüşmelerinin de imhasının gerektiği belirtildi. CMK'daki bu düzenlemeye rağmen yönetmeliğin tanıklıktan çekinme hakkı bulunanların da telefonlarının dinlenmesine olanak sağladığının anlatıldığı kararda, bu durumun hukuka aykırı olduğu vurgulandı.

Büro ve Konut

Kararda, CMK'ya göre suç şüphesi altındaki kişinin konutu ve bürosundaki telefonların dinlenemeyeceği de anımsatıldı. Buna rağmen yönetmelikte dolaylı ifadeler kullanılarak büro ve konutta dinlemeye olanak tanındığı vurgulandı. Bunun da hukuka aykırı olduğu belirtildi.

Süre Hilesi

Kararda, CMK'ya göre, telefon dinleme kararlarının mahkemelerde, süreli olarak verilebileceği anımsatıldı. Yönetmelikte, bu sürenin, mahkeme kararının işleme konulmasından sonra başlayacağını düzenlendiğinin anlatıldığı kararda, bunun da açıkça hukuka aykırı olduğu vurgulandı. Kararda, kararın alınmasıyla birlikte dinleme süresinin başlaması gerektiği, aksi takdirde karar alındıktan sonra işleme konulmayarak sonsuz bir süre kazanılabileceği ifade edildi. Kararda aynı yönetmeliğin gizli ajan görevlendirmeye yönelik düzenlemesinin de görevlendirmeyi kimin yapacağı konusunda muğlaklık içerdiği vurgulandı.

10. Daire, kararına, Anayasa'nın haberleşme hürriyeti, kişi hak ve özgürlüklerinin sınırlandırılması, özel hayatın gizliliğine yönelik düzenlemelerini gerekçe gösterdi. Yaz aylarında Adalet Bakanlığı'na tebliğ edilen karara yapılacak itirazı Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu karara bağlayacak. Ancak daha önce yürütmeyi durdurulmasına yapılan itirazı reddeden kurulun, iptale yönelik itiraz için farklı bir tutum göstermesi beklenmiyor.

YARGITAY: “BOŞANMA SONUÇLANMADAN BAŞKASIYLA GÖRÜLEN TAZMİNAT ÖDER”

İZLEM

Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, tartışma yaratacak bir karara imza atarak, boşanma davası süren ancak birbirlerinden ayrı yaşayan çiftlerin, başkasıyla görülmesini bile tazminat nedeni saydı. Emsal niteliğindeki karar, eşinden ayrılmak için boşanma davası açan kocayı, değişik mekanlarda bir başka kadınla gördüklerini söyleyen tanık ifadeleri doğrultusunda verildi. Kararda, boşanma davası sürerken çiftlerden birinin başkasıyla görünmesinin, kişilik hakkına saldırı anlamına geldiği belirtildi.

Tartışma yaratacak karara konu olay İstanbul'da yaşandı. Sarıyer Aile Mahkemesi'nde bir kocanın eşine açtığı boşanma davasında mahkeme boşanma kararı verdi. Mahkeme, davalı kadının dava sürerken yaptığı, "Eşim dava sürerken başkasıyla görüştü. Bu nedenle tazminat ödemesi gerekir" başvurusunu ise reddetti. Tarafların tazminat ve nafaka miktarına itirazları yüzünden kararı temyiz etmeleri

üzerine dava Yargıtay'a taşındı. Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, boşanma kararını onarken, davalı kadına tazminat ödenmemesine ilişkin kararı bozdu. Yargıtay, bozma kararını, tartışma yaratacak, "Başkasıyla görülme" gerekçesine dayandırdı.

Magazincilere Yakalanan Yandı

Kararda, davacı kocanın, boşanma davası sürerken başkasıyla görüldüğüne yönelik tanık anlatımları bulunduğu belirtilerek, "Dosyadaki tanıkların olmamışı olmuş gibi ifade ettiklerini kabule yeterli delil ve olgu yoktur. Tanıkların şahadetlerinin doğruluğundan mucip bir sebebin varlığı iddia ve ispat edilmemiştir. Öyleyse bu beyanlar karşısında davacının güven sarsıcı davranışlarda bulunduğu gerçekleşmiş olup, davalı yararına uygun miktarda manevi tazminat takdiri gerekir" denildi.

Yargıtay'ın kararının dayanağı olarak gösterdiği Medeni Kanununun 174/2. maddesinde "Boşanmaya sebep olan olaylar yüzünden kişilik hakkı saldırıya uğrayan taraf, kusurlu olan diğer taraftan manevî tazminat olarak uygun miktarda bir para ödenmesini isteyebilir" hükmü yer alıyor. Buna göre, boşanma davası sürerken, tanıdıkları tarafından başkasıyla yemek yerken ya da eğlenirken görülen bir kişi bile tazminat ödeme yükümlülüğü ile karşı karşıya gelebilecek. Magazin basınına yakalanan ünlülerin de bu nedenle tazminat ödemesi söz konusu olabilecek.

Yerel mahkeme, ilk kararında direnmezse karar kesinleşecek. Mahkemenin direnme kararı vermesi halinde ise davayla ilgili son karar Yargıtay Hukuk Genel Kurulu verecek. Kararın bu haliyle kesinleşmesi durumunda, mahkeme, kocanın başkasıyla görüldüğü için ödemesi gereken tazminat miktarını belirleyecek.

DİNK CİNAYETİ SORUŞTURMASINDA MÜFETTİŞ DİREKTEN DÖNDÜ...

İZLEM

Hrant Dink cinayetinde ihmalleri oldukları Başbakanlık Teftiş Kurulu raporunda açıkça belirtilmesine rağmen yargı önüne çıkartılmayan polislerden bazılarının, haklarında “Dink cinayetinde sorumlulukları var” şeklinde rapor düzenleyen mülkiye müfettişinden şikayetçi oldukları ortaya çıktı. Suç duyurusu üzerine müfettiş hakkında İçişleri Bakanlığı tarafından ön inceleme yapıldığı ve müfettişin yargılanmaktan bir Danıştay kararı sayesinde kurtulduğu öğrenildi.

Soruşturma yürüten müfettişin “soruşturulan” konumuna düşmesine neden olan olay “Hrant Dink’in arkadaşları” adlı platformun Bilgi Edinme Hakkı Kanunu kapsamında hükümete yönelttiği sorularla açığa çıktı. Platformun hükümete yönelttiği sorulardan birisinde, müfettişlerin tespitlerine rağmen polislerin yargılanmadığının vurgulanması amacıyla, ironik biçimde şu ifadeler kullanıldı:

“Dink’in yaşamının korunması konusunda gerekli tedbirlerin alınmadığı gerekçesi ile İstanbul Emniyet Müdürlüğü görevlileri hakkında yürütülen ön inceleme sonucunda Mülkiye Müfettişleri tarafından bu cina-yetin işlenmesinde en alt kademededen en üst kademedeki görevlilere kadar sorumluluk bulunduğu ve kamu görevlilerinin yükümlülüklerini yerine getirmediği tespit edilmiş ve son incelemede 6 polis memuru hakkında soruşturma açılması gerektiği yönünde görüş iletilmiş, ancak, İstanbul Bölge İdare Mahkemesi’nce hiçbir polis memuru hakkında soruşturma izni verilmemiştir. Bu durumda müfettişlerin haksız suç isnadında buldukları sonucu doğar. Haksız suç isnadında bulunan müfettişler hakkında herhangi bir işlem yapılmış mıdır?”

Gerçekten Yapılmış

Ancak ironik soru, çarpıcı bir bilginin günışığına çıkmasını sağladı. İçişleri Bakanlığı, soruyu şöyle yanıtladı:

“İstanbul İl Emniyet Müdürlüğü görevlileri tarafından konuyla ilgili olarak Cumhuriyet Başsavcılığına avukatları aracılığıyla vermiş oldukları 08.02.2010 tarihli dilekçeleri üzerine Hrant Dink’in ölümü ile ilgili olarak İstanbul Emniyet Müdürlüğü personeli

hakkında soruşturma yapan Mülkiye Müfettişi hakkında ön inceleme yapmak üzere görevlendirilen Mülkiye Müfettişi tarafından 05.07.2010 tarih ve 86/36 sayılı Ön İnceleme Raporu düzenlenmiş, Bakanlık Makamınca da hakkında soruşturma izni verilmemesine ilişkin 06.07.2010 tarih ve 221 sayılı karar verilmiştir.”

Danıştay Kurtardı

Bakanlığın yanıtı, polislerin şikayeti üzerine müfettiş hakkında ön inceleme yapmak üzere müfettiş görevlendirildiğini, bakanlık makamının ön inceleme sonunda “soruşturmaya yer olmadığına” karar verdiğini ortaya koydu. Bakanlık, müfettiş hakkında verilen bu kararın Danıştay’ın “müfettişler raporlarını düzenlerken delilleri karartmak, bazı bilgi ve belgeleri saklamak veya bulguları saptırmak gibi subjektif davranışlarda bulunmadığı sürece kanaat, görüş veya önerilerinden dolayı sorumlu tutulamayacağı” yönündeki bir kararına dayandırdı.

Raporu nedeniyle soruşturulan müfettiş raporunda “İstanbul Emniyet Müdürlüğü’nde görev yapan en alt kademededen en üst kademedeki memur ve yöneticilerin denetim görevini yerine getirmemek başta olmak üzere, ceza ve disiplin hukukundan kaynaklanan sorumluluklarının bulunabileceği” belirtilmişti. Birikişi raporunda, ayrıca, İstanbul İl Emniyet Müdürü Celalettin Cerrah’ın, Trabzon Emniyeti’nden gönderilen yazıdan haberdar olmadığına ilişkin savunmaları ‘inandırıcı’ bulunmamış ve ifadelerindeki çelişkilere işaret edilmişti.

AYİM'İN KARARI HÜKÜMETİN ELİNİ RAHATTI...

İZLEM

Milli Savunma Bakanı Vecdi Gönül ve İçişleri Bakanı Beşir Atalay tarafından açığa alınan 3 komutanın açtığı davada, yürütmeyi durdurma talebini reddeden Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nin (AYİM) kararı, hükümetin bundan sonra aynı yola başvurmasına da imkan tanıdı. Karara göre, hükümet, karar sürpriz biçimde değişmezse, TSK Personel Kanunu'nun 65. maddesinin verdiği yetkiye dayanarak, 5 yıl ve daha üzerinde hapis cezası talebiyle yargılanan tüm komutanları açığa alabilecek. AYİM Daireler Kurulu'nun verdiği kararın gerekçesinde, açığa alma işleminin tedbir mahi-

yetinde olduğuna dikkat çekilerek, telafisi güç ve imkansız bir işlem olmadığı vurgulandı. TSK Personel Kanunu'nun 65. maddesindeki "Haklarında 5 yıl ve daha fazla hapis cezasını gerektiren bir suçtan dolayı kamu davası açılanların mensup oldukları bakanlıklarca açığa çıkarılabileceklerine" yönelik hükmün anımsatıldığı kararda, Milli Savunma Bakanı Gönül ve İçişleri Bakanı Atalay'ın bu maddedeki yetkiyi kullandıklarına işaret edildi. Bu nedenle, işlemin açıkça hukuka aykırı olduğunun da ileri sürülemeyeceği vurgulandı. AYİM, böylece, yürütmeyi durdurma kararı verilebilmesinin iki koşulu olan "işlemin telafisi güç ve imkansız zararlar yol açması", "açıkça hukuka aykırı olması" koşullarının mevcut olayda bulunmadığını kayıt altına aldı. Kaynaklar, kararda yer alan bakanların kanunun verdiği yetkiyi kullandığı tespitinin, davanın iptal isteminin değerlendirilmesi sırasında da geçerli olacağına dikkati çekti. Bu nedenle, davanın esastan karara bağlanacağı aşamada da sonucun değişmesinin çok düşük bir ihtimal olduğunu kaydetti.

Hükümetin Eli Güçlendi

Karardaki bu yorum, askere karşı, yasanın verdiği yetkili ilk kez kullanan hükümetin elini rahatlattı. Hükümet, karar sürpriz biçimde değişmezse, asker-sivil ilişkileri açısından gerginliğe neden olan, terfisine sıcak bakmadığı, darbe girişimi iddiasıyla açılan davalarda yargılanan komutanlar için de aynı yola başvurabilecek. Bu durumda, Ergenekon, Balyoz, Erzincan'daki Ergenekon ve benzeri davalarda yargılanan tüm isimler için benzer bir yolun izlenmesi de hukuka aykırı işlem olarak nitelenebilecek.

DEDİKODU ADALETİNE, UTANÇ MAHÛKMIYETİ

İZLEM

Türkiye’yi, Hakim Arzu Özpınar’ın, 2003’te, meslek onur ve haysiyetine aykırı hareket ettiği gerekçesiyle HSYK tarafından meslekten ihraç edilmesi nedeniyle mahkum eden AİHM kararının altından çarpıcı bir insan hikayesi çıktı.

HSYK’nın, dedikodulara, “milliyetçi polisler”, bilgi fişlerine dayanarak verdiği kararlarla meslekten ihraç ettiği Özpınar’ın, okulundan ikincilikle mezun olduğu, ailesine bakıp kardeşini okuttuğu, ihraç kararından sonra avukat olarak bile çalışmadığı ortaya çıktı. 6 yıl boyunca hakkındaki dosyaya ulaşmaya çalışan Özpınar, dosyanın içeriğinin dedikodudan ibaret olduğunu gösteren delilleri AİHM’ye sununca, Türkiye bir utanç mahkumiyeti daha aldı.

2003'te, Adalet Bakanlığı'na, Mersin Gülnar hakimi Özpınar'la ilgili ilginç ihbarlar gelmeye başladı. "Milliyetçi polisler", "adliye çalışanları", "bir vatandaş" ve benzeri ifadeler içeren ihbar mektuplarında, mini etek giyen, aşırı ruj süren Özpınar'ın, odasına bir avukatı alıp kapısını kapattığı, dışarıya farklı insanlarla yemeğe çıktığı, harcamalarının geliriyle bağdaşmadığı, evinde farklı erkeklerle birlikte olduğu gibi iddialar yer aldı. Adalet Bakanlığı, iddiaları ciddi bularak, müfettiş görevlendirdi. Gülnar'daki görev süresinin bitmesine 2 ay kalan Özpınar'ın bütün yaşamı müfettiş tarafından araştırıldı. Adliye çalışanlarının ifadesini alan müfettiş, Özpınar'ın ev sahibine bile, eve gidip gelen olup olmadığını sordu.

İftira Atıyorlar

Hakkındaki suçlamaların ne olduğunu bile net olarak bilmeyen Özpınar'ın dosyası, meslekten ihraç

talebiyle HSYK'ya sevk edildi. HSYK, "Vicdan azabı duyuyorum, hakime hanıma iftira atıldılar" imzalı adliye çalışanlarına ait mektupları dikkate bile almadan Özpınar'ı meslek onur ve haysiyetine aykırı hareket ettiği gerekçesiyle meslekten ihraç etti. Ankara Hukuk Fakültesi'ni ikincilikle bitiren, çok sevdiği mesleğini yaparak, ailesini geçindiren ve kardeşini okutan Özpınar, bir anda işsiz kaldı. Avukat olmak için başvuru yapan Özpınar'a, "HSYK attıysa, biz de almayız" diyerek, barolar da olumsuz yanıt verdi. AİHM'ye başvuran Özpınar, ailesinden aldığı harçlıklarla yaşamaya başladı.

6 Yıl Sonra Ulaştı

Avukatı Gülbin Çelik, Özpınar'a, gizli olduğu gerekçesiyle verilmeyen soruşturma dosyasına, 6 yıl sonra ulaşabildi. Çelik ve Özpınar, dosyadaki dedikodudan ibaret delilleri AİHM'ye sundu. AİHM, önceki gün, Özpınar'ın, haksız yere meslekten atıldığını karar altına aldı ve Türkiye'yi mahkum etti.

Başvuru Yapacağız

Avukat Çelik, tanıştığı dönemdeki durumunu "Çok büyük bir yıkım yaşıyordum, kendisinde değildi" diye tanımladığı Özpınar için şunları söyledi: "Adalet Bakanlığı ve HSYK, kesinlikle cinsiyetçilik yapmış. Ama bu bilgilere bile yıllar sonra ulaşabildik. Düşünün, bir davada polisleri mahkum etmiş, HSYK'ya 'milliyetçi polisler' diye şikayet başvurusu var özel hayatıyla ilgili. Mini etek giyiyormuş, çok kısaymış. Hangi hakim adliyede böyle giyinir. Aksi yöndeki ifadeler hiç dikkate alınmamış. Avukatlık bile yaptırmadılar. Şimdi, mesleğe dönmek için başvuru yapacak. Bunun mücadelesini vereceğiz."

ASKERDE ÖLÜM AİHM'DE YİNE MAHKÛMİYETE YOL AÇTI...

Başvuru Tarihi: 20 Mayıs 2005
Başvuru Numarası: 20245/05
Karar Tarihi: 9 Kasım 2010
Kararı Veren Daire: 2. Daire.

Tunceli-Ovacık'ta askerlik hizmetini yapmakta olan Mevlüt Baysan, 27 Temmuz 2003'te birliğinde ölü bulundu. Askerlik hizmetine başlamadan önce yapılan muayenede herhangi bir psikolojik ya da fiziksel probleminin bulunmadığı tespit edilen Baysan'ın ölümüne ilişkin yürütülen askeri soruşturmada, Baysan'ın, askerliği sırasında psikolojik sorunlar yaşamaya başladığı ve depresyona girdiği ve böylece, olay sırasında nöbet tutan arkadaşının silahını alarak intihar ettiği sonucuna ulaşıldı.

Baysan'ın ölümü nedeniyle Savunma Bakanlığı'na karşı tazminat davası açan başvurucuların bu talebi sonuçsuz kalınca, dosya AİHM'in önüne geldi. Dosyayı inceleyen Mahkeme, Baysan'ın askerliğe başlarken herhangi bir psikolojik sorunun bulunmadığını

hatırlattıktan sonra, askerlik sırasında ortaya çıkan psikolojik sorunların idare tarafından yakından incelenmesi gerektiğini vurguladı. Bu tür bir olay söz konusu olduğunda, idarenin, herhangi bir talebe gerek olmaksızın, kendiliğinden ve bağımsız bir soruşturma yürütmesi gerektiğine dikkat çeken Mahkeme, olaya ilişkin aydınlatılmayan bazı hususlar bulunduğunu ve başvuruçuların soruşturma sürecine dahil edilmediğini tespit ederek, olayda etkili bir soruşturma yürütülmediğini belirtti. Böylece Sözleşme'nin 2. maddesinin ihlal edildiği sonucuna ulaşan Mahkeme, Türkiye'yi 39,000 Euro tazminata mahkûm etti.

JANDARMA KURŞUNUNDAN ÖLÜME AİHM'DE MAHKÛMİYET

Başvuru Tarihi: 10 Haziran 2003
Başvuru Numarası: 22746/03
Karar Tarihi: 9 Kasım 2010
Kararı Veren Daire: 2. Daire

Hacı Ölmez, 2003 yılında Şırnak'ta çobanlık yaparken jandarmanın açtığı ateş sonucunda hayatını kaybetti. Şırnak Ağır Ceza Mahkemesi'nin verdiği beraat kararı nedeniyle dava AİHM'e taşındı. Dosyayı inceleyen Mahkeme, olayda aşırı güç kullanımı ve insan hakkı ihlali saptayan Meclis komisyon raporuna da gönderme yaptıktan sonra, olaydan sorumlu olabilecek kamu görevlilerinin idare tarafından bağımsız bir şekilde soruşturulmadığı yönünde ciddi kuşklar bulunduğunu belirtti ve bu nedenle halen devam etmekte olan Yargıtay sürecinin sonucunun beklenmesine gerek olmadığını vurguladı. Ardından dosyanın esasını inceleyen Mahkeme, olaya ilişkin resmi değerlendirmeler bakımından da bazı kuşklar bulunduğunu belirttikten sonra, 2803 Sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu'nun uygulanmasını düzenleyen Jandarma Teşkilatı Görev ve Yetkileri Yönetmeliği'nin 40. maddesinin jandarmaya bir kişiye doğrudan ateş etme konusunda "açık bir kart" verdiğine de dikkat çekti (ilgili Yönetmeliğin 40. maddesi şu hükmü içermektedir: "c. (...) Ateşli silahların kullanılmasında sırasıyla; önce havaya ihtar atışı yapılır, sonra ayağa doğru ateş

edilir. Buna rağmen silah kullanmaya yol açan olay ve durum bastırılmamışsa hedef gözetilmeden ateş edilir. Bu sıranın her olayda aynen izlenmesi zorunlu değildir. Olayın özelliğine göre, sıra atlanabileceği gibi, şartları varsa doğrudan doğruya hedefe de ateş edilebilir”). Böylece Mahkeme, olayda Sözleşme’nin 2. maddesinin ihlal edildiğine hükmetti.

AİHM, BAZI HAKLARIN SADECE RESMİ NİKÂHLI KİŞİLERE TANINMASINI SÖZLEŞME’YE AYKIRI BULMADI

Şerife Yiğit, imam nikâhlı kocasının vefatından sonra, evliliğinin resmi olarak tanınması için ve vefat eden kocasının emekli maaşından ve sağlık sigortasından yararlanabilmek amacıyla ilgili mahkemelerde dava açmıştı. Bu davaları kaybeden Yiğit, dosyayı AİHM’e taşımış, ancak resmi nikâhlı olmayan kişilerin resmi nikâhlı olanlarla aynı haklara sahip olup olamayacağı konusunda devletlerin takdir hakkı bulunduğunu kabul eden 2. Daire, Yiğit’in başvurusunu üçe karşı dört oyla reddetmişti. Bunun üzerine Yiğit, dosyayı Büyük Daire’ye taşımıştı. Dosyayı inceleyen Büyük Daire, Türkiye’de evlilik statüsü bağlamında öngörülen haklardan yararlanılabilmesi için resmi nikâhın zorunlu kılınmasının esasen kadının korunmasını amaçladığını hatırlattı. Başvurucunun söz konusu haklardan yararlanabilmesi için öngörülen resmi nikâh zorunluluğunun orantısız olmadığına ve Sözleşme’nin resmen evli olmayan kişiler için herhangi bir düzenleme yapma konusunda devlete bir yükümlülük getirmediğine dikkat çeken Büyük Daire, olayda Sözleşme’nin ihlal edilmediğine hükmetti.